

Bij-vriendelijk grasland- en bermbeheer

Waarom zou je voor bij-vriendelijk beheer kiezen?

Het gaat slecht met de wilde bijen in Groningen en Drenthe. Oorzaken zijn onder andere het gebrek aan voedsel (nectar uit bloemen), het gebrek aan nestgelegenheid en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Bij-vriendelijker beheer van bermen en openbaar groen kan de leefomstandigheden voor wilde bijen verbeteren. Ook de honingbij, vlinders en andere insecten hebben hier baat bij.

Hoe beheer je bermen en graslanden bij-vriendelijk?

Het is van belang dat planten tot bloei kunnen komen en zaad kunnen zetten. Bij-vriendelijke bermen en graslanden worden daarom slechts 1 of 2x per jaar gemaaid.

Voor schralere bermen en graslanden is 1x maaien in september voldoende. Voedselrijkere bermen en graslanden dienen ook in juni gemaaid te worden.

Het maaisel dient enkele dagen te blijven liggen, zodat het zaad op de grond kan vallen. Daarna dient het maaisel te worden afgevoerd, zodat de bodem verschaalt. Veel inheemse bloeiende planten gedijen beter op voedselarme grond.

Foto: Anne Jan Loonstra

Het proces van verschraling kan jaren duren. De verschraling kan versneld worden door bij de aanleg van de berm of het grasland de bovenste grondlaag af te graven en te vervangen door zand en de berm of het grasland vervolgens in te zaaien met een wilde bloemenmengsel.

Voor elke maaibeurt geldt dat nooit alles tegelijk gemaaid moet worden, zodat bijen tijdens het hele seizoen voedsel kunnen vinden. Door bepaalde delen helemaal niet te maaien en de hele winter te laten staan, hebben bijen een plek om te overwinteren (bijvoorbeeld in holle stengels).

Wat levert bij-vriendelijk beheer op?

Bij-vriendelijk beheer is niet alleen goed voor de wilde bijen, de honingbij, vlinders en andere insecten. Het draagt ook bij aan een grotere soortenrijkdom (meer biodiversiteit). Ook bieden bij-vriendelijke bermen en graslanden foerageergebied en broedgelegenheid voor verschillende vogelsoorten. Daarnaast vinden kleine zoogdieren er een schuilplaats of overwinteren ze er. En tenslotte zijn bij-vriendelijke bloemrijke bermen ook voor omwonenden en toeristen aantrekkelijk.

Foto: Anne Jan Loonstra

Welk bloemenzaad is geschikt om in te zaaien?

Alleen het inzaaien van bermen of bloemrijk grasland met een inheems wilde bloemenmengsel draagt daadwerkelijk bij aan de biodiversiteit. Bovendien zijn verschillende wilde bijen specialistisch en eten zij van één specifieke bloem die in de natuurlijke omgeving voorkomt. Landschapsbeheer Drenthe heeft in samenwerking met Cruydt-Hoeck specifieke Drentse zaadmengsels ontwikkeld, een akkermengsel en drie bloemrijke graslandmengsels. Cruydt-Hoeck heeft ook specifieke Groningse mengsels voor verschillende bodemtypen.

Foto: Anne Jan Loonstra

Bij-vriendelijk grasland- en bermbeheer

Is bij-vriendelijk beheer duur?

Het maaien en afvoeren van het maaisel is niet per definitie duurder dan het traditionele klepelen van bermen en het achterlaten van het maaisel op de plaats van vrijkomen. Er zijn verschillende mogelijkheden om het bermgras te hergebruiken. Zo kan bermgras tegenwoordig steeds vaker worden toegepast als grondstof, bijvoorbeeld in vergistingsinstallaties, bij bio raffinage en de productie van graskarton. Waterschap Hunze en Aa's maakt er palen voor walbeschoeiing van. Onderstaande tabel geeft een vergelijking van de aanleg- en onderhoudskosten van een traditioneel grasveld/gazon, bloemrijk grasveld en bloemrijke ruigte weer. Mits op de juiste manieren toegepast, is bloemrijk grasland één van de goedkoopste beheervormen.

	Aanlegkosten per are	Onderhoudskosten per are		Totale kosten ¹ per are	
	Eenmalig	1 jaar	5 jaar	1 jaar	5 jaar
Grasveld/gazon	€4,50 - €5,50	€80 - €190 ²	€400 - €950	€85 - €196	€405 - €956
Bloemrijk grasland	€65 - €110 ³	€22 - €40 ⁴	€110 - €200	€87 - €150	€175 - €310
Bloemrijke ruigte	€67 - €110 ³	€4 - €12 ⁵	€20 - €60	€71 - €122	€87 - €170

NB! Meegenomen zijn arbeidskosten en onderhoud/afschrijving van machines en materiaal.

¹) Gemiddelde kosten van aanleg en onderhoud

²) 24 keer per jaar maaien

³) Kosten afhankelijk van wel of niet plaggen en afvoeren van grond. De kosten van plaggen en afvoeren kan oplopen tot 80 euro/ are afhankelijk van de dikte van de af te plaggen laag en stort locatie van deze grond.

⁴) Tweemaal per jaar maaien. Inclusief wiersen en rapen met een raapwagen/rolpers.

⁵) Eenmaal per drie jaar maaien. Inclusief wiersen en rapen met een raapwagen/rolpers.

Meer informatie?

Kijk voor meer informatie op www.heeldrenthezoemt.nl, www.nmfgroningen.nl of www.landschapsbeheergroningen.nl.

Deze factsheet is mede mogelijk gemaakt dankzij een bijdrage van de provincie Drenthe.

Hoe zit het met de verkeersveiligheid?

Bij-vriendelijk bermbeheer hoeft geen probleem te zijn voor de verkeersveiligheid. De delen die niet gemaaid worden, kunnen zo worden gekozen dat de verkeersveiligheid niet in het geding komt. Bij kruispunten en andere punten waar goed zicht noodzakelijk is, kan vaker worden gemaaid.

Bermen dienen ook als uitwijkmogelijkheid voor het verkeer. Hiervoor is voldoende stevigheid noodzakelijk. Dit verhoudt zich goed met bij-vriendelijk beheer. Een schrale bodem heeft meer draagkracht dan een voedselrijke bodem. Daardoor treedt minder spoorvorming op. Ook herbergen schrale bermen minder wormen en mollen, waardoor de bermen minder rul zijn dan voedselrijke bermen en daardoor minder slipgevaar opleveren.

Foto: Hans Dekker